

ความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรปราการ (PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF THE ELDERLY IN SAMUTPRAKAN PROVINCE)

ธิดา ทองวิเชียร 4637641 PHPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ขวัญใจ อำนาจสัจย์ชื่อ Ph.D., พัทธพร เกิดมงคล Ph.D.,

ปัญญารัตน์ ลาภวงศ์วัฒนา Ph.D., สุพร อภินันทเวช พ.บ.,อว.(อนามัยครอบครัว), สุปรีดา มั่นคง Ph.D.

บทคัดย่อ

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ทั่วโลก ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจส่งผลต่อความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุ การศึกษาเชิงพรรณนาครั้งนี้เพื่อศึกษาความผาสุกทางใจและความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการของครอบครัวระยะวัยชรา พฤติกรรมการดูแลตนเอง และการเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้สูงอายุจำนวน 380 คน ที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตเมือง จังหวัดสมุทรปราการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ ประกอบด้วยคำถาม 5 ส่วน ครอบคลุม 1) ข้อมูลลักษณะประชากร ภาวะสุขภาพ 2) พฤติกรรมการดูแลตนเอง 3) พัฒนาการของครอบครัวระยะวัยชรา 4) การเข้าถึงบริการสุขภาพ และ 5) ความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2549

ผลการวิจัย : พบว่า 3 ใน 5 ของผู้สูงอายุเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 59.2) และสถานภาพสมรสคู่ (ร้อยละ 58.4) มีอายุเฉลี่ย 74.6 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.8) เกือบครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาระดับประถมศึกษา (47.9%) รายได้พอใช้แต่ไม่เหลือเก็บ (36.8%) ความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านความสงบสุขและการยอมรับ พัฒนาการของครอบครัวระยะวัยชราโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพและการทำกิจกรรมระหว่างสมาชิกในครอบครัว พฤติกรรมการดูแลตนเองและความสามารถในการเข้าถึงบริการสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในคุณภาพของบริการที่ได้รับ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันพบว่าปัจจัยด้านพัฒนาการของครอบครัวระยะวัยชรา การเข้าถึงบริการสุขภาพ พฤติกรรมการดูแลตนเองมีความสัมพันธ์กับความผาสุกทางใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.54, 0.56, 0.46$ ตามลำดับ $p\text{-value} < 0.05$) ปัจจัยทั้ง 3 ประการร่วมกันทำนายความแปรปรวนของความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุได้ร้อยละ 45.8

ผลการวิจัยนี้สนับสนุน PRECEDE framework ด้านปัจจัยนำ ปัจจัยเสริม และปัจจัยเอื้อ ที่มีอิทธิพลต่อความผาสุกทางใจ ข้อมูลที่ได้จากการค้นพบนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน ออกแบบการดูแลผู้สูงอายุ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ในระดับนโยบายการเข้าถึงบริการสุขภาพ เช่น การเยี่ยมบ้านควรได้รับการปรับปรุง นอกจากนี้ควรจัดให้มีเบี้ยยังชีพหรือจัดตั้งกองทุนเลี้ยงชีพให้ผู้สูงอายุที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาว หากยังเป็นการส่งเสริมความผาสุกทางใจของผู้สูงอายุอีกด้วย

คำสำคัญ : ความผาสุกทางใจ / พัฒนาการของครอบครัวระยะวัยชรา / ผู้สูงอายุ / พฤติกรรมการดูแลตนเอง /

การเข้าถึงบริการสุขภาพ

PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF THE ELDERLY IN SAMUTPRAKAN PROVINCE

THIDA TONGVICHEAN 4637641 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN PUBLIC HEALTH NURSING

THESIS ADVISORS: KWANJAI AMNATSATSUE, Ph.D., PATCHARAPORN KERDMONGKOL Ph.D., PUNYARAT LAPVONGWATTANA Ph.D., SUPORN APINANTHAVEJ M.D. Dip. THAI BORD OF FAMILY MEDICINE, SUPREEDA MANKONG Ph.D.

ABSTRACT

Similar to the rest of the world, Thailand has become an aging society. As people get older, degenerative changes have occurred physically and mentally, affecting their psychological well-being. This descriptive study was conducted to examine psychological well-being and its relationship with family developmental tasks of aging families, self-care, and access to health care service among older adults. The purposive sample consisted of 380 older adults aged 70 years and older who lived in an urban area in Samutprakan Province. Each subject was interviewed using a 5-part questionnaire, consisting of 1) demographic and health status 2) family developmental task of Aging families 3) self-care behaviors 4) access to health care services and 5) psychological well-being. Data collection was done during May and July 2006.

The results showed that about three-fifths of the subjects were female (59.2%) and married (58.4%) with average age of 74.6 years ($SD = 4.8$). Less than a half completed primary school (47.9 %), and had sufficient income without savings (36.8 %). The psychological well-being scores were reported at high level. The lowest score was reported in calmness and acceptance dimension. Total score of the developmental tasks of aging families was at the moderate level and the highest score was in the part of family relationship. Total score of self care behaviors and accessibility to health care service were reported at moderate level. However, most of them were satisfied with the services quality. According to Pearson Product Moment correlation, developmental tasks of aging families, access to health care services, and self-care behaviors were statistically significantly related with psychological well-being ($r = 0.54, 0.56, 0.46$, respectively with $p\text{-value} < 0.05$). These factors jointly explained about 45.8 % of variance for psychological well-being of the elderly.

The findings support the PRECEDE framework that predisposing factors, reinforcing factors and enabling factors can influence psychological well being. This information can be used for designing and planning appropriate services for the elderly by enhancing family and community involvement. At the policy level, accessibility of health services, such as outreach programs should be improved. Additionally, pensions or the provident funds should be available for older adults particularly those 70 years old and older, not only to support their long life, but also promote their psychosocial well-being.

KEY WORDS: PSYCHOLOGICAL WELL-BEING/ FAMILY DEVELOPMENTAL TASKS OF AGING FAMILIES/ ELDERLY/ SELF CARE/ ACCESS TO HEALTH CARE SERVICES

185 P.